

Suira tootmine ja eraldamine kärgedest

Kokkuvõtte uuringu PR-3-1.12-5 tulemustest

Kalle Vihtre

Suirakärgedele enamus mesinikke hea pilguga ei vaata. Tarus on nad ainult tüliks, võtavad ära haudme ruumi, mee vurritamisel lähevad katki, kärgede vahaks sulatamisel imavad endasse palju vaha jne. Tüli ja kulu palju, kasu ei sentigi, kuna ei osata suira kasutada ja kärgedest kätte saada.

Suira eraldamiseks kärgedest on palju mooduseid, enamus neist on aeganõudvad ja vähese tööviljakusega. Kõige lihtsam viis suirast kasu saada on – lõigata lihtsalt kärjest tükk, see pakendada ja müüa tarbijale. See eeldab tihedalt täidetud suirakärge. Kui aga suur on mööda kõrge laiali, siis tuleks suur sealt kokku koguda. Seda saab teha mitmel viisil. Kuid algus on kõigil üks, suirakärg võetakse tarust välja, mesi vurritatakse ja võib lasta mesilastel kärje meest puhastada.

1. Kärge kuivatatakse nii kaua, kuni suiratomp tõmbub kannu seina küljest lahti ja siis puhastatakse kompressorist saadava suruõhuga suiratomp kannust välja.
2. Suiratomp nokitakse kärjekannust välja ükshaaval kas nõela või mõne muu sarnase esemega.
3. Suirakärg kuivatatakse ja jahutatakse ning suur tõmmatakse konkspeitliga koos kannu seintega kärje põhja küljest lahti. Saadud suira ja vaha segu tuulatakse.
4. Suirakärg aetakse läbi hakklihamasina ja segatakse meega.

Mina pidasin neid meetodeid töömahukateks ning laiskus sundis mind ehitama suirakärje purustit ning sorteereri. Kõigepealt kuivatan suirakärje ning siis lõikan suira koos kärjega traatide vahelt välja. Suiraga kärjetükid ühte ja ilma suirata kärge teise hunnikusse, et liiga palju vaha suiraga kaasa ei satuks. Kui suira on kohe vaja ning on alles suve lõpp, õuetemperatuur on 20° C ja rohkem, siis panen suirakärje tüki kotti ning seejärel sügavkülmikusse. Läti kolleegide andmeil kuni - 20° C külma ei halvenda suira kvaliteeti. Kui kärjetükid on maha jahtunud, panen nad suirakärje purustisse, mis on mul selle töö jaoks tehtud. Purusti ehitus on järgmine: tööorganiks on 50 mm läbimõõduga trummel, millele on kinnitatud, arvestades suiratompude suurust, kindlate vahemaade järel piigid. Suiratomp peab terveks jääma. Trumlit ajab ringi 1 kW võimsusega reguleeritavate pööretega elektrimootor. Trumli pikkus on

100 mm. Purusti väljalaskeava külge kinnitan tihedalt koti, et suurel kiirusel väljalendav suira ja vaha segu laiali ei lendaks. Minu purustiga saab tunnis purustada umbes 20-25 kg suirakärge.

Edasi toimub suira puhastamine vaha tükikestest ja nukukestadest. Selle töö jaoks on sorteer. Sorteer koosneb kahest sõelast, ülemine suuremate, alumine väiksemate avadega ning ventilaatorist. Sorteerist tuleb kolm fraktsiooni – purustamata suirakärje tükid, vaha ning nukukestad ja mulle vajalik suir tompudena. Suiratombud võib säilitamiseks tagasi panna külmikusse või kuivatada õietolmu kuivatis ja pakendada. Kui suirakärge on vähem ja vastavaid masinaid soetada kallis, siis võib kasutada ka lihtsamaid mooduseid. Tuleb oodata talve ja külmemaid ilmu. Kärjed kotti ja õue, ööpäeva möödudes on nad mõne miinuskraadi juures küllalt maha jahtunud ja hapraks muutunud. Kindad kätte ja käte vahel tuleb suirakärg peenestada. Peenestatud pudi sõeluda algselt läbi 7- 8 mm laiuste avadega sõela ja teistkordsel sõelumisel võib kasutada emalahutusvõret.

Suiratoodangu suurendamine.

Mesilane korjab õietolmu, millest valmistab suira, kevadsuvisel perioodil ja paigutab sellest enamuse haudme ümber ja suurema õietolmu korje ajal tassib täis ka mõne äärmise kärje. Haue peaks olema ümbritsetud suiraga. Need äärmised kärjed võib ära võtta ja õietolmu korje olemasolul tuukse tarusse kohe uus. Kui paigutada taru ette õietolmu kogurid, siis tekib taru õietolmu defitsiit. Kui nüüd ilusa õietolmu korje ilmaga õietolmu korjajaid ei sulge, siis kasutab mesilane tekkinud olukorra õietolmu (suira) defitsiidi vähendamiseks kohe ära ja töötab agaralt õietolmu korjel. Ilma mesilasi korjele suunamata võib taru kohta saada 1-1,2 kg suira. Suirakärgede õigeaegsel eemaldamisel ilma mesilasperet kurnamata 2-3 korda rohkem. Õietolmu korje suurendamisel meesaak oluliselt ei kannata, sest peakorje jääb hilisemale perioodile.

Suirakärgede säilitamine.

Kuna mesilaste poolt on suir juba konserveeritud, siis suirakärgede säilitamine on lihtne. Meest tühjaks vurritatud suirakärjed asetan vastavale raamile 1,5 cm vahedega õhurikkasse kuiva pimedasse jahedasse ruumi kuni tarbimiseni. Suirakärgede vaenlasteks on hiired, kärjekoi ja niiskus. Kui need ohud kärgedest eemal hoida, säilib suirakärg kaua.

Koostas: Kalle Vihtre, 25.08.2007.a.